

ตกไป

ตกไป หมายถึง การสิ้นสุด ยุติ หรือ สิ้นสภาพไป ของกระบวนการหรือการกระทำใด ๆ ในระบบรัฐสภา สิ่งที่จะสามารถตกไปตามกระบวนการทางรัฐสภาได้ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม พระราชกำหนด ฎีกา คำแปรญัตติ และกระทู้ถามซึ่งมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการตกไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และข้อบังคับการประชุมรัฐสภา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีการกำหนดถึงการตกไป ดังนี้

มาตรา 139 วรรคสอง กำหนดว่า กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติใดที่เสนอนั้น มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ถูกยับยั้งไว้ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

มาตรา 147 วรรคหนึ่ง กำหนดว่า ในกรณีที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบหรือที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วแต่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วย หรือเมื่อพ้นเก้าสิบวันแล้วมิได้พระราชทานคืนมาให้เป็นอันตกไป

มาตรา 148 วรรคสามและวรรคสี่ กำหนดว่า กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และข้อความนั้นเป็นสาระสำคัญให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป แต่ข้อความที่ขัดหรือแย้งนั้นไม่เป็นสาระสำคัญให้ข้อความนั้นเป็นอันตกไป

มาตรา 172 วรรคสาม กำหนดว่า กรณีที่พระราชกำหนดในสภาผู้แทนราษฎรไม่อนุมัติหรือสภาผู้แทนราษฎรอนุมัติแต่วุฒิสภาไม่อนุมัติ ถ้าสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้พระราชกำหนดนั้นตกไป

มาตรา 267 วรรคห้า กำหนดว่า กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์การอิสระที่เกี่ยวข้องหรือคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เห็นว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาเสร็จแล้วไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติตั้งคณะกรรมการวิชาการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งจำนวน 11 คน ประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือประธานองค์การอิสระที่เกี่ยวข้องและสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และกรรมการร่างรัฐธรรมนูญซึ่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญมอบหมายฝ่ายละ 5 คน เพื่อพิจารณาแล้วเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อให้ความเห็นชอบ ถ้าสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติไม่เห็นชอบด้วยคะแนนเสียงเกิน 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ให้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป

สำหรับข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 มีการกำหนดถึงการตกไป ดังนี้

ข้อ 58 กำหนดว่า ในกรณีที่ที่ประชุมลงมติให้ยกเรื่องขึ้นปรึกษาหรือพิจารณา ให้ญัตติเดิมเป็นอันตกไป

ข้อ 64 วรรคสอง กำหนดว่า ถ้าผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติไม่ชี้แจงในที่ประชุม หรือผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติไม่อยู่ในที่ประชุมโดยไม่มีผู้ชี้แจงแทนในฐานะผู้รับมอบหมาย ญัตติหรือคำแปรญัตตินั้นเป็นอันตกไป

ข้อ 65 กำหนดว่า ญัตติใดตกไปแล้ว ห้ามนำญัตติซึ่งมีหลักการเช่นเดียวกันขึ้นเสนออีกในสมัยประชุมเดียวกัน เว้นแต่ญัตติที่ยังไม่ได้มีการลงมติหรือญัตติที่ประธานสภาจะอนุญาตในเมื่อพิจารณาเห็นว่าเหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป

ข้อ 101 กำหนดว่า ถ้าผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายไม่มาชี้แจงต่อคณะกรรมการธิการตามนัดจนเวลาล่วงเกินกว่า 30 นาทีนับแต่เวลาที่ได้เริ่มพิจารณาคำแปรญัตติใด ให้คำแปรญัตตินั้นเป็นอันตกไป เว้นแต่คณะกรรมการธิการพิจารณาเรื่องนั้นยังไม่เสร็จหรือที่ประชุมคณะกรรมการธิการอนุญาตให้เลื่อนการชี้แจงไปวันอื่น

ข้อ 134 กำหนดว่า ในกรณีที่สภาลงมติในวาระที่หนึ่งไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติก็ดี หรือลงมติในวาระที่สามไม่เห็นชอบก็ดี ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

ข้อ 155 กำหนดว่า กระทู้ถามตกไป เมื่อ

- (1) ถึงระเบียบวาระกระทู้ถามของผู้ใด ถ้าผู้ตั้งกระทู้ถามไม่ถามหรือไม่อยู่ในที่ประชุม
- (2) สมาชิกภาพของผู้ตั้งกระทู้ถามสิ้นสุดลง
- (3) คณะรัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง
- (4) สภาสิ้นอายุ หรือสภาถูกยุบ

ข้อ 157 กำหนดว่า ในการประชุมครั้งใดมีกระทู้ถามสดด้วยวาจาที่ประธานสภาวินิจฉัยแล้วเกินจำนวน 3 กระทู้ ให้ประธานสภาจับสลากให้เหลือเพียง 3 กระทู้ ในจำนวน 3 กระทู้นี้ หากปรากฏว่ามีกระทู้ถามที่เป็นเรื่องทำนองเดียวกัน ให้กระทู้ถามที่ถูกจับสลากขึ้นมาในลำดับหลังตกไป

ข้อ 159 วรรคสอง กำหนดว่า เรื่องใดที่ประธานสภาวินิจฉัยว่าไม่เข้าลักษณะกระทู้ถามสดด้วยวาจาตามข้อ 156 หรือไม่อนุญาตให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุม หรือมิได้มีการถามตอบด้วยเหตุอื่นใดที่มีไข่การขอเลื่อนการตอบของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีให้เป็นอันตกไป หากสมาชิกยังประสงค์ที่จะตั้งเป็นกระทู้ถามสดด้วยวาจาอยู่ ให้เสนอใหม่เพื่อพิจารณาในคราวถัดไป

สำหรับในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 มีการกำหนดถึงการตกไปในข้อ 44 ข้อ 50 ข้อ 51 ข้อ 95 ข้อ 156 ข้อ 157 ข้อ 158 และข้อ 166 ส่วนข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563 มีการกำหนดถึงการตกไปในข้อ 40 ข้อ 41 ข้อ 72 ข้อ 99 ข้อ 133 และข้อ 135 ซึ่งข้อบังคับการประชุมทั้งสองฉบับเป็นการกำหนดในทำนองเดียวกับข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 จะมีเพียงข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563 ข้อ 135 เท่านั้น ที่ไม่มีการกำหนดหลักการเช่นนี้ในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562

ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563 ข้อ 135 กำหนดว่า ในกรณีร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวดที่ 1 บททั่วไป หมวด 2 พระมหากษัตริย์ หรือหมวด 15 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่หรืออำนาจของศาลหรือองค์กรอิสระ หรือเรื่องที่ทำให้ศาลหรือองค์กรอิสระไม่อาจปฏิบัติตามหน้าที่หรืออำนาจได้ ก่อนดำเนินการตามข้อ 134 ให้ประธานรัฐสภาดำเนินการ ดังนี้

(1) ส่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวไปให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการออกเสียงประชามติตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

(2) ในกรณีที่มีผลการออกเสียงประชามติเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ให้ดำเนินการตามข้อ 134 ต่อไป

(3) ในกรณีที่มีผลการออกเสียงประชามติไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ให้ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นเป็นอันตกไป

จัดทำโดย

นายโชคสุข กรกิตติชัย วิทยาการเชี่ยวชาญ

นางสาวอรุณี ชัยสุวรรณ นิตกรชำนาญการ

นางสาวเปรมฤดี วงศ์สาคร เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ